



# Muzikos pedagogo profesijos pasirinkimo motyvai ir jų kaita studijų metu

Jolanta Abramauskienė<sup>1</sup>, Rasa Kirliauskienė<sup>2</sup>

<sup>1</sup> Lietuvos edukologijos universitetas, Ugdymo mokslų fakultetas, Muzikos katedra, Studentų g. 39, LT-08106 Vilnius, el. paštas [jolanta.abramauskiene@leu.lt](mailto:jolanta.abramauskiene@leu.lt)

<sup>2</sup> Lietuvos edukologijos universitetas, Ugdymo mokslų fakultetas, Muzikos katedra, Studentų g. 39, LT-08106 Vilnius, el. paštas [rasa.kirliauskiene@leu.lt](mailto:rasa.kirliauskiene@leu.lt)

**Anotacija.** Straipsnyje analizuojama LEU studentų muzikos pedagogo profesijos pasirinkimo motyvų problema. Svarbiausi pasirinkimo motyvai – pažintiniai, aukštojo mokslo siekimas ir asmeniniai. Nustatytas profesijos pasirinkimo motyvų sustiprėjimas studijų metu, kuriam įtaką daro studijų kokybė, lūkesčių išsipildymas, atsiradusių poreikių patenkinimas bei pedagoginės praktikos naudingumas. Tyrimo rezultatų analizė naudinga norint tobulinti muzikos mokytojų rengimą.

**Esminiai žodžiai:** *mokytojų rengimas, profesinis pasirinkimas, muzikos pedagogas, motyvai.*

**Aktualumas ir problema.** Profesijos pasirinkimas yra svarbus ir sudėtingas procesas, turintis įtakos visam asmens gyvenimui. Šiuolaikinėje visuomenėje jaunimui ypač sunku įsitvirtinti suaugusiųjų profesiniame pasaulyje, todėl mokymasis, kompetencijų įgijimas, kvalifikacijos tobulinimas viena iš sąlygų norinčiam suplanuoti savo profesinį kelią (Gedvilienė et al., 2010). Tačiau karjera nebūtinai turi būti mokymosi, kompetencijų įgijimo, kvalifikacijos tobulinimo pasekmė, nes tam reikalinga ir aktyvi asmeninė pozicija. Sėkminga profesinė karjera galima tik tuomet, kai asmuo išreiškia save, kai profesija atitinka asmens interesus ir pomėgius (Kirkpatrick, Mortimer, 2002). Profesijos rinkimasis – tai nuolatinis, ilgalaikis procesas. Jis vyksta ir studijų metais, o kartais – jau įgijus profesiją ir net pradėjus dirbti. Todėl manyti, kad profesinis apsisprendimas yra vienkartinis aktas, būtų klaidinga, nes kinta ne tik pati žmogaus asmenybė, bet ir profesijų turinys (Pukelis, Navickienė, 2006). Keičiasi šio reiškinio pobūdis – iš vienkartinio jis virsta tęstiniu procesu (Pukelis, 2003). Taigi, galima teigti, profesijos pasirinkimas nulemtas dviejų pagrindinių veiksnių: išorinės būtinybės, t. y. aplinkos keliamų reikalavimų, ir paties asmens vidinės motyvacijos, apsisprendimo, sąmoningo suvokimo kryptingai pasirinkti savo profesiją ir ją planuoti.

Šiuolaikinė konkurencinga darbo rinkos padėtis lemia, kad jaunimui sunkiau įsitvirtinti nei kitoms amžiaus grupėms. Siekiantiems įsidarbinti keliami vis didesni reikalavimai, todėl labai svarbu išskirti motyvus, kurie yra susiję su profesijos pasirinkimu. Nuo motyvo priklauso kiekviena veikla ir jos sėkmė. Mokslininkai pažymi, kad svarbu žinoti motyvus tam, kad būtų galima juos reguliuoti, valdyti, nes veiklos ir bendravimo kryptingumas, intensyvumas gali būti keičiami keičiant motyvus (Jovaiša, 1999). E. Rodevičiūtė (2008), išnagrinėjusi daugelį tyrimų šia tema, išryškino tris motyvų grupes: išoriniai motyvai (atlyginimas, atostogos ir kt.); vidiniai (pašaukimas dirbti pedagogo darbą); altruistiniai (troškimas padėti vaikams). Visi šie motyvai veikia asmenybę nevienodai, tačiau galėtų tapti sėkminga profesijos pasirinkimo tyrimų prielaida. Profesijos pasirinkimo motyvų problemos nagrinėjamos S. Gudelio (1993), R. Laužacko (1996), K. Pukelio (2004), F. Balčiūnaitės (2006), R. Adamonienės (2010) ir kt. moksliniuose darbuose. L. Jovaiša (1981) ir S. Kregždė (1988) suteikė teorinį pagrindą profesinio pasirinkimo motyvų analizei. Jaunimo profesinio apsisprendimo problemas tyrė ir užsienio mokslininkai (Chan, 1998; Christie, Kruk, 1998; Paston, McMahan, 2006 ir kt.).

Muzikos pedagogo profesija išskirtinė tuo, kad jaunuoliai sprendimą sieti savo gyvenimą su muzika dažnai priima dar vaikystėje. Muzikai gabūs vaikai anksti pradeda groti ar dainuoti, renkasi muzikinio ugdymo veiklas, specializuotas mokyklas. Muzika reikalauja didžiulio pasiaukojimo ir sunkaus darbo. Muzikos studijos visame pasaulyje pripažįstamos kaip specifinė aukštojo mokslo sritis. Jos siejamos ne tik su profesijos amatu, bet ir su kūrybiniais atradimais, kuriuos sunku planuoti ar numatyti jų rezultatus. Tai itin individualizuotos studijos, kurių siekiamybė – nuolatinis atsinaujinimas ir neatrastų meno formų paieška (Rimšaitė, Umbrasienė, 2011). Muzikos pedagogikos studijų programa skirta rengti kvalifikuotus muzikos mokytojus, gebančius dirbti ikimokyklinio, pradinio, pagrindinio, vidurinio muzikinio ugdymo pakopose tiek formaliojo, tiek neformaliojo ugdymo įstaigose, muzikinių projektų organizatoriais bei rengėjais. Skirtingai nei kitos profesijos, į universitetą priimami asmenys, jau turintys gana aukšto lygio muzikinės veiklos įgūdžių. Pretendentai privalo laikyti stojamuosius egzaminus, muzikos profesionalų komisija patikrina specialiuosius muzikinius gebėjimus ir atranka geriausius. Be to, stojantiesiems yra motyvacijos patikrinimas, kuris įvestas siekiant sustiprinti mokytojų rengimą. Būsimam muzikos mokytojui taip pat svarbu pedagoginei veiklai tinkami asmenybės bruožai, praeities patyrimas ir asmeniniai lūkesčiai (Rauduvaitė, Ramanauskaitė, 2010). Taigi, siekti studijuoti muzikos pedagogikos profesiją, reiškia pasiryžimą mokytis visą gyvenimą ir gilintis į neišsemiamą sritį, kuri yra plati ir turtinga, kompleksiška ir sudėtinga. Muzikos mokytojų profesinio pasirengimo klausimais rašė J. Lasauskienė (2006), V. Tavoras (2007), A. Rauduvaitė, D. Ramanauskienė (2010) ir kt. Užsienio šalyse muzikos pedagogo profesijos pasirinkimo motyvai nagrinėti fragmentiškai (Sichivitsa, 2009; McPherson, O'Neill, 2010; Schnare et al., 2012). Lietuvoje muzikos pedagogo profesinio pasirinkimo motyvų, kaip specialybės pasirinkimo aspekto universitetinėse studijose, tyrimų aptikti nepavyko.

Tai yra esminiai veiksniai, siekiant išsiaiškinti, kokie motyvai pastūmėja studentus pasirinkti muzikos pedagogo profesiją. Vadinasi, tiriant būsimų muzikos mokytojų profesijos pasirinkimo motyvus, svarbu domėtis, koks yra jų požiūris į muzikos mokytojo profesiją, kokia šio požiūrio kaita studijų metu ir kokią įtaką gali daryti studijų procesui. Tokio pobūdžio tyrimai padėtų atskleisti, kam būsimi muzikos mokytojai teikia prioritetus, taip pat kuria linkme derėtų pertvarkyti muzikos pedagogikos studijų rengimo programas.

Atsižvelgus į tai, **tyrimo objektu** buvo pasirinkta muzikos pedagogo profesijos pasirinkimo motyvai.

**Tyrimo tikslas** – ištirti Lietuvos edukologijos universiteto muzikos pedagogikos specialybės studentų profesijos pasirinkimo motyvus ir jų kaitą studijų metu.

**Tyrimo uždaviniai:**

1. Nustatyti muzikos pedagogikos bakalauro studijų programos studentų profesijos pasirinkimo motyvus.
2. Atskleisti studentų požiūrio kaitą į savo profesiją studijų metu.
3. Išsiaiškinti studentų pasitenkinimą studijomis.

**Tyrimo metodai:** mokslinės literatūros šaltinių analizė, LEU studentų anketinė apklausa, kiekybinė ir kokybinė tyrimo duomenų analizė. Tyrime naudota specialiai sukurta anketa, kurioje pateikiama klausimų apie motyvų svarbą pasirenkant muzikos pedagogikos studijas. Anketa sudaryta iš 25 teiginių (motyvų), į kuriuos reikėjo atsakyti: labai reikšmingas, reikšmingas arba nelabai reikšmingas. Motyvų kaitai studijų metu ir pasitenkinimui studijomis atskleisti naudotas pusiau standartizuotas interviu. Interviu sudarė atviri klausimai: ar pasikeitė profesijos pasirinkimo motyvai studijų metu ir ar studentai patenkinti studijomis. Atviri klausimai skatino studentus kalbėti platesniu kontekstu, nesuvaržant konkrečiais atsakymų variantais. Interviu metu domėtasi subjektyvia respondentų nuomone. Tyrimas tęstinis, studentai apklausti 2009–2013 m. Pirmajame tyrimo etape dalyvavo pirmo ir antro kurso studentai, kurie užpildė anketas. Antrajame etape trečio ir ketvirto kurso studentai dalyvavo pusiau standartizuotame interviu.

**Tiriamieji.** Pirmame tyrimo etape dalyvavo 115 LEU muzikos pedagogikos studijų programos studentų, iš kurių 67 dalyvavo dar ir antrame tyrimo etape (3 ir 4 kursai). Skirtingi tyrimo duomenų analizės metodai pasirinkti siekiant geriau atskleisti būsimų muzikos pedagogų profesijos pasirinkimo motyvus.

**Tyrimo duomenys ir jų aptarimas.** Pirmame tyrimo etape buvo siekta atskleisti muzikos pedagogikos studijų pasirinkimo motyvus. Profesijos pasirinkimas yra kompleksinis reiškinys, kurį nulemia įvairūs motyvai. Profesijos pasirinkimas – tam tikros profesinės veiklos srities pasirinkimas, atsižvelgiant į savo interesus, polinkius, galimybes bei darbo rinkos poreikius (Leonavičius, 1996). Remiantis įvairių mokslininkų darbais (Jovaiša, 1981; Kregždė, 1988; Laužackas, 1996; Rodzevičiūtė, 2008) buvo išskirtos šešios motyvų grupės: motyvai, susiję su profesiniu kryptingumu; motyvai, susiję su aukštojo mokslo siekimu; pažintiniai motyvai; asmeniniai motyvai, kitų žmonių įtaka ir kiti motyvai.

1 lentelė. Muzikos pedagogikos profesijos pasirinkimo motyvai (proc.)

Motyvai	Labai reikšmingas	Reikšmingas	Nelabai reikšmingas
<i>Motyvai, susiję su profesiniu kryptingumu</i>			
Noras tapti muzikos mokytoju	44,3	43,5	12,2
Muzikiniai gabumai, gebėjimai	<b>54,8</b>	44,3	0,9
Saviraiškos poreikis	41,7	46,1	12,2
Pomėgis dirbti su vaikais	<b>52,2</b>	29,6	18,3
Pasirinktos specialybės reikalingumas visuomenei	19,1	55,7	25,2
<i>Motyvai, susiję su aukštojo mokslo siekimu</i>			
LEU muzikos studijų programos paklausa (populiarumas)	10,4	33,0	<b>56,5</b>
Aukštojo mokslo siekimas	<b>67,0</b>	27,0	6,1
Galimybė gauti geriau apmokamą darbą	39,1	36,5	24,3
Noras įgyti norimą specialybę (būtent LEU)	42,6	26,1	31,3
Pedagoginės karjeros siekimas	36,5	47,8	15,7
Noras gerinti socialinę padėtį	39,1	42,6	18,3
<i>Pažintiniai motyvai</i>			
Noras studijuoti muzikos dalyką	<b>74,8</b>	25,2	0
Noras įgyti daugiau muzikos pedagogikos profesijos žinių	<b>72,2</b>	21,7	6,1
Mėgstama muzikinė veikla	73,9	25,2	0,9
<i>Asmeniniai motyvai</i>			
Muzikiniai polinkiai ir interesai	<b>66,1</b>	33,0	0,9
Galimybė dalyvauti muzikiniame gyvenime	51,3	41,7	7,0
Patrauklus studentiškas gyvenimas, nauji draugai	18,3	40,0	41,7
<i>Kitų žmonių įtaka</i>			
Draugų įtaka	8,7	13,9	<b>77,4</b>
Tėvų, giminių įtaka, šeimos tradicijos	19,1	28,7	<b>52,2</b>
Mokytojų įtaka	12,2	40,0	47,8
<i>Kiti motyvai</i>			
Informacija spaudoje, internete, LEU atvirų durų dienose	8,7	37,4	<b>53,9</b>
Neįstojimas kitur	14,8	24,3	<b>60,9</b>
LEU lengviau mokytis nei kitose aukštosiose mokyklose	15,7	15,7	<b>68,7</b>
LEU – sostinėje	26,1	26,1	47,8

Beveik trys ketvirtadaliai (žr. 1 lentelę) respondentų yra tos nuomonės, kad labai reikšmingi pažintiniai motyvai: noras studijuoti muzikos dalyką (74,8 proc.), noras užsiimti mėgstama muzikine veikla (73,9 proc.), noras įgyti daugiau muzikos pedagogikos profesijos žinių (72,2 proc.). E. Rodzevičiūtė (2008) teigia, kad pažintiniai motyvai per profesiją turtina asmenybę. Mėgstamoje veikloje nuolat tobulėjama – žmogus nepasitenki-

na tuo, ką žino, ką yra pasiekęs, o kaupia vis naujas žinias, kurios leidžia jam tobulėti kaip asmenybei. Tai rodo, kad studentai nori bei siekia praplėsti turimas žinias ir savo akiratį.

Daugiau nei dviem trečdaliams tiriamųjų labai reikšmingas yra aukštojo mokslo siekimas (67,0 proc.). Kitų mokslininkų tyrimuose (Leonavičius, 1996; Šeščilienė, 1999; Abramauskienė, Kirliauskienė, 2008; Rodzevičiūtė, 2008) šis motyvas nurodomas kaip reikšmingiausias. Tai rodo studentų socialinio statuso pasirinkimą ir vietą visuomeniniame gyvenime.

Tyrimų duomenys atskleidė, kad studentams labai reikšminga yra jų muzikiniai polinkiai ir interesai (66,1 proc.). Be polinkių ir interesų asmuo negali pasiekti užsibrėžtų tikslų, todėl jie padeda siekti užsiimti tam tikra veikla. Profesinei sėkmei pasiekti viena iš pagrindinių prielaidų yra pastovių ir aktyvių interesų buvimas.

Analizuojant motyvus, susijusius su profesiniu kryptingumu, nustatytas labai reikšmingas muzikinių gabumų ir gebėjimų motyvas (54,8 proc.) ir pomėgis dirbti su vaikais (52,2 proc.). Galima teigti, kad motyvacija tapti pedagogu yra gana stipri, matyti, jog daugiau kaip pusė studentų turi didelį profesinį kryptingumą ir įstojo norėdami įgyti muzikos mokytojo profesiją. Mūsų tyrimo duomenys sutampa su kai kurių tiek užsienio, tiek Lietuvos mokslininkų tyrimų duomenimis (Giedraitienė-Lileikienė, 1998; Rupšienė, 1998; Whitbeck, 2000; Kontvainas, 2011), kuriuose nurodoma, kad studentams, pasirinkusiems pedagogo profesiją, reikšmingiausi motyvai – meilė vaikams, noras dirbti su jais ir noras tapti mokytoju.

Mažiausiai reikšmingas motyvas būsimiems muzikos mokytojams yra draugų įtaka. Net 77,4 proc. respondentų šį motyvą nurodė esant nereikšmingu, 13,9 proc. – reikšmingu ir tik 8,7 proc. – labai reikšmingu. Išryškėjo, kad 68,7 proc. nemanė, kad LEU lengviau mokytis nei kitose mokyklose, taip pat panašus skaičius nestojo kitur (60,9 proc.). Daugiau nei pusei respondentų LEU muzikos studijų programos paklausa (populiarumas) (56,5 proc.), informacija spaudoje, internete, LEU atvirų durų dienos (53,9 proc.), tėvų, giminių įtaka bei šeimos tradicijos (52,2 proc.) yra nelabai reikšmingos.

Atlikto tyrimo analizė parodė, kad didžioji dauguma studentų apgalvotai ir tikslingai pasirinko savo profesiją. Ją pasirinko skatinami daugiau vidinių motyvų – noras įgyti žinių, noras studijuoti, mėgstama muzikinė veikla, muzikiniai polinkiai ir interesai.

Antrojo tyrimo etapo metu siekta atskleisti respondentų požiūrio kaitą į savo profesiją. Naudojant turinio (*content*) analizės metodą respondentų atsakymai buvo suskirstyti pagal kategorijas ir subkategorijas.

2 lentelė. Studentų požiūris į savo profesiją studijų metu: profesinis kryptingumas

Kategorija	Subkategorija	Įrodantys teiginiai	Teig. sk.
Profesinis kryptingumas	Noras tapti muzikos mokytoju	„ne, nesikeitė. Iš pat pradžių buvau pasirinkusi muzikos pedagogo profesiją“; „ne, visą laiką norėjau būti mokytoja ir sieti savo gyvenimą su muzika“; „ne, nesikeitė, nes aš norėjau, noriu būti muzikos mokytoja“; „nesikeitė, kaip norėjau, taip ir noriu tapti mokytoja“; „ne, nesikeitė, nes nuo pradžių norėjau būti muzikos mokytoja“; „studijų metu motyvacija tapti mokytoja tapo didesnė“	23
	Pomėgis dirbti su vaikais	„ne, nes ir taip norėjau dirbti su vaikais“; „pedagoginės praktikos dar trūksta, bet vėliau norėčiau dirbti su mažais vaikais, o ne su vyresniais“; „nesikeitė, patinka bendrauti su vaikais“; „šiai ne labai pasikeitė, bet labiau pageidaučiau dirbti su vyresniais vaikais“; „įsitikinau, kad su vaikais aš dirbti galėčiau“	5
	Saviraiška	„po pedagoginės praktikos mano profesijos pasirinkimo motyvai pasikeitė kardinaliai, kadangi motyvai tapti mokytoja sustiprėjo. Patiko bendravimas su vaikais ir galimybė įgyvendinti kūrybines idėjas“; „muzikos pasirinkimas, mano manymu, yra mano sėkmingiausias pasirinkimas, labai norėčiau tapti mokytoju, o dar labiau atlikėju“; „keitėsi universitetinių studijų metu. Pamatęs studijų kokybę – pastebėjau, kad didelį indelį reikia įnešti pačiam, norint pamatyti akivaizdžius rezultatus“; „taip. Mokykloje norėčiau dirbti, jaučiu pašaukimą mokyti vaikus, kurie iš tiesų mėgsta ir gyvena muzika“	4

2 lentelėje pateikiami teiginiai, įrodantys, kad noras tapti muzikos mokytoju yra pagrindinis motyvas, nesikeičiantis ir skatinantis studijuoti universitete (nurodė daugiau nei trečdalis tiriamųjų): „Nesikeitė, kaip norėjau, taip ir noriu tapti mokytoja.“ Nuo 2009 m. nustatyta nauja stojamojo egzamino į meno studijas organizavimo ir vykdymo tvarka<sup>1</sup>, egzaminą sudaro trys dalys (muzikinių (grojimo, dainavimo) gebėjimų patikrinimas; muzikos žinių pagrindų įvertinimas ir *motyvacijos vertinimas*). Galima daryti prielaidą, kad motyvacinis vertinimas taip pat turi nemažai įtakos studentų atrankai bei jų pačių apsisprendimui pasirenkant profesiją: „<...> iš pat pradžių buvau pasirinkusi muzikos pedagogo profesiją.“

<sup>1</sup> Stojančiųjų į meno studijas stojamųjų egzaminų ir testų organizavimo tvarkos aprašas, LAMA (2009). Prieiga per internetą: <www.lamapo.lt>.

Mokytojo profesija visuomet yra sietina su ugdymu, tad pomėgis dirbti su vaikais – „<...> patinka bendrauti su vaikais“ – būtina sąlyga atliekant praktiką bei pasirenkant tolesnę veiklą. Tačiau jau praktikos metu paaiškėjo, koks amžiaus tarpsnis būsimiems muzikos mokytojams labiau yra priimtinesnis ir su kuo norėtų susieti savo ateitį: „pedagoginės praktikos dar trūksta, bet vėliau norėčiau dirbti su mažais vaikais, o ne su vyresniais“, „<...> labiau pageidaučiau dirbti su vyresniais vaikais.“

2 lentelėje taip pat pateikti duomenys, atskleidžiantys respondentų saviraišką, kuri kiekvienam yra labai svarbi, nes tik išreikšdamas save žmogus atsiskleidžia („muzikos pasirinkimas, mano manymu, yra mano sėkmingiausias pasirinkimas, labai norėčiau tapti mokytoju“, „patiko bendravimas su vaikais ir galimybė įgyvendinti kūrybines idėjas“), pažįsta save („po pedagoginės praktikos mano profesijos pasirinkimo motyvai pasikeitė kardinaliai, kadangi motyvai tapti mokytoja sustiprėjo“).

3 lentelė. Studentų požiūris į savo profesiją studijų metu: profesinio kryptingumo stoka

Kategorija	Subkategorija	Įrodantys teiginiai	Teig. sk.
Profesinio kryptingumo stoka	Abejojimas	„pasirinkimo motyvai universitetinių studijų metu nepasikeitė. Po pedagoginės praktikos mokykloje kartais pagalvoju, kad muzikos mokytojo profesija bendrojo lavinimo mokykloje skirta ne man“; „maniau, kad bus lengviau“; „taip, keitėsi. Kai pareidavau po pedagoginės praktikos, galvodavau ar tikrai čia mano vieta“; „keitėsi, bet nelabai“	4
	Problemų atsiradimas	„keitėsi, kai susidūriau su sunkumais“; „sunku būti mokytoju, ypač muzikos, nes vaikai nelaiko muzikos pamokų kaip reikalingų jiems“; „po pedagoginės praktikos supratau, kad studijos suteikia žinių, bet nėra mokoma, kaip jas praktiškai pritaikyti“; „tai keitėsi, dabar nežinau, ar noriu būti pedagoge, nes vaikai baisūs“	4
	Nusivylimas	„keitėsi studijų metu. Keitėsi teigiamai, naujų žinių neįgijau. Daug dalykų, kurie man nereikalingi ir esu įsitikinęs, kad ateityje jų neprireiks“; „truputį buvau nusivylusi studijomis pirmą pusmetį, praktika taip pat nuvylė, kažko trūko...“; „muzikos studijų metu profesijos pasirinkimo motyvai nesikeitė. Pasikeitė po pedagoginės praktikos – jie išnyko. Pedagoginės praktikos metu buvo sugniuždyti mano norai“; „keitėsi, tikėjaisi ko kito, daugiau praktikos, mažiau nereikalingų dalykų, tokių kaip ekonomika ir panašiai“	4



Tyrimo rezultatai taip pat parodė, kad yra ir kita tiriamųjų grupė (3 lentelė), pasižyminti profesinio kryptingumo stoka. *Abejojimas* yra viena iš pagrindinių žmogaus egzistencijos išraiškos formų. Jis dažnai lydi mūsų gyvenimo kelyje: „<...> *kai pareidavau po pedagoginės praktikos, galvodavau ar tikrai čia mano vieta*“, tačiau asmenys, nepasitikintys savimi, daugiau abejoja įvairiose gyvenimo situacijose nei asmenys, pasitikintys savimi. Tyrimo metu išryškėjo ir *problemos*, susijusios su turimų žinių pritaikymu praktikoje: „*Po pedagoginės praktikos supratau, kad studijos suteikia žinių, bet nėra mokoma kaip jas praktiškai pritaikyti*.“ Nustatyta, kad jautresnės asmenybės emocionaliai reaguoja į drausmės stoką: „<...> *dabar nežinau, ar noriu būti pedagoge, nes vaikai baisūs*.“ Subkategoriją *nusivylimas* patvirtina teiginiai: „<...> *pedagoginės praktikos metu buvo sugniuždyti mano norai*“, „<...> *tikėjausi ko kito, daugiau praktikos, mažiau nereikalingų dalykų kaip ekonomika ir panašiai*.“

Analizuojant teiginių, patvirtinančių profesijos kryptingumo sustiprėjimo kategorijos išsiskirstymą, pastebėta, kad aktualiausia yra pirminiai esminiai motyvai, skatinantys norą tapti muzikos mokytoju, o po pedagoginės praktikos jie įgyja dar didesnę vertę: „*Motyvai po praktikos tik dar labiau sustiprėjo, supratau, kad tikrai noriu būti muzikos mokytoja*.“ Pedagoginės praktikos metu studentai suvokia mokymosi svarbą, tai juos paskatina daugiau domėtis savo specialybe, įgyti kuo daugiau žinių. Pastebėta ir tokių atvejų, kai įstoje studijuoti, neturėję stiprios motyvacijos būti pedagogais, po pedagoginės praktikos atranda save ir norą dirbti tokį darbą: „*Įstojus į VPU galvojau, kad nedirbsiu mokytojos darbo, bet po praktikos visai norėčiau tokio darbo!*“ (žr. 4 lentelę).

4 lentelėje pateikti teiginiai įrodo, kad būsimi muzikos mokytojai, studijuojantys Lietuvos edukologijos universitete, yra patenkinti studijų kokybe: „*Studijų metu profesijos pasirinkimo motyvai nepasikeitė. Esu patenkintas studijų programa, dėstytojų kvalifikacija ir gebėjimu dėstyti savo dalyką*.“ Jie studijuodami taip pat suprato, kad ši specialybė gali būti labai perspektyvi. Tai dar kartą patvirtina 2010 m. Tarptautinės ekspertų komandos *Muzikos programos* įvertinimas aukščiausiu balu (24 iš 24) ir teisės suteikimas vykdyti programą šešerius metus.

Analizuojant teiginius, susijusius su *lūkesčiais*, pastebėta, kad ko buvo tikėtasi, tai pasitvirtino, studentų apsisprendimo motyvai profesijos atžvilgiu nekinta, jie nori įgyti šią profesiją, laikosi tvirtos nuostatos, tačiau pažymi, kad kantrybė yra viena iš būtinų mokytojo asmenybės savybių kasdieniame darbe: „*Manau, kad įsivaizdavau šiek tiek lengvesnį darbą, tačiau šis darbas reikalauja labai didelės kantrybės*.“ Atsiranda suvokimas, kad universitete įsigalėjęs kryptingas ir konceptualus pedagoginis parengimas yra prasmingas, todėl susiformuoja *poreikis*: „*Taip. Atsirado poreikis geriau išmanyti pedagoginius dalykus*.“ Savo veiklos apmąstymas ir refleksija turi didelę įtaką profesiskai tobulėjant. Ji skatina rasti prasmę („*kaip reikalinga tvirtai apsispręsti, užsiimti pedagogine veikla, kokia tai yra nuostabi misija ir nepaprastai sunki*“), suprasti specifinius su aplinkybėmis susijusius dalykus („<...> *kaip pats pabandai dirbti praktiškai pasikeičia ir įspūdis ir išgyvenimai*“), kritiškai vertinti („*pirmieji motyvai žiūrimi pro kitą prizmės*



4 lentelė. Studentų požiūris į savo profesiją studijų metu: profesinio kryptingumo sustiprėjimas

Kategorija	Subkategorija	Įrodantys teiginiai	Teig. sk.
Profesinio kryptingumo sustiprėjimas	Pedagoginės praktikos įtaka	<p>„nesikeitė, nes praktika paskatino daugiau domėtis savo specialybe“;</p> <p>„motyvai nepasikeitė. Po praktikos buvau arčiau susipažinęs su pedagogine veikla“;</p> <p>„taip, keitėsi į teigiamą pusę. Būtent po praktikos mokykloje“;</p> <p>„didesnis noras dirbti bendrojo lavinimo mokykloje, ypač po pedagoginės praktikos“;</p> <p>„įstojus į VPU galvojau, kad nedirbsiu mokytojos darbo, bet po praktikos visai norėčiau tokio darbo!“;</p> <p>„motyvai po praktikos tik dar labiau sustiprėjo, supratau, kad tikrai noriu būti muzikos mokytoja“;</p> <p>„motyvacija dar nepasikeitė. Po praktikos mano motyvacija būti muzikos mokytoja dar labiau padidėjo“;</p> <p>„įstojau su tikslu „būti muzikos mokytoja“ ir tiek studijos, tiek praktika tą norą tik sustiprino“</p>	8
	Studijų kokybė	<p>„ne, nesikeitė, nes esu motyvuotas ir esu patenkintas studijomis“;</p> <p>„studijų metu profesijos pasirinkimo motyvai nepasikeitė. Esu patenkintas studijų programa, dėstytojų kvalifikacija ir gebėjimu dėstyti savo dalyką“;</p> <p>„anksčiau nė nemaniau tapti muzikos mokytoja, o čia studijuodama pamačiau, kad tai gali būti gera perspektyva“;</p> <p>„pasirinkimo motyvai tikrai nepakito, likau patenkinta savo pasirinkimu“;</p> <p>„taip, keitėsi, daugiau žinių, praktinių dalykų“;</p> <p>„nesikeitė, liko tas pat, man labai patinka“;</p> <p>„nesikeitė. Kaip buvo apgalvota, nuspręsta ir liko“;</p> <p>„nesikeitė, nes labai patiko“</p>	7
	Lūkesčiai	<p>„manau, kad taip įsivaizdavau šiek tiek lengvesnį darbą, tačiau šis darbas reikalauja labai didelės kantrybės“;</p> <p>„ne. Žinau ko, kodėl ir kaip noriu“;</p> <p>„ne, nesikeitė. Jie tokie patys dabar, kaip ir prieš įstojant ir bestudijuojant“;</p> <p>„nepasikeitė ir nemanau, kad pasikeis mano noras būti mokytoja“</p>	5
	Poreikiai	<p>„taip. Atsirado poreikis geriau išmanyti pedagoginius dalykus“;</p> <p>„šiek tiek keitėsi, todėl, kaip pats pabandai dirbti praktiškai pasikeičia ir įspūdis ir išgyvenimai“;</p> <p>„taip, ketėsi. Pasikeitė suvokimas apie pačią pedagogikos esmę, jos ypatumus visuomenėje“;</p> <p>„kaip reikalinga tvirtai apsispręsti, užsiimti pedagogine veikla, kokia tai yra nuostabi misija ir nepaprastai sunki“;</p> <p>„pirmieji motyvai žiūrimi pro kitą prizmės pusę. Dabar manau kitaip“</p>	6

*pusę. Dabar manau kitaip“), susieti mintis („taip, keitėsi. Pasikeitė suvokimas apie pačią pedagogikos esmę, jos ypatumus visuomenėje“).*

Apibendrinant galima teigti, kad noras tapti muzikos mokytoju, pomėgis dirbti su vaikais bei saviraiška – motyvai, labiausiai išreikšti studijuojant muzikos mokytojo specialybę. Studijų metu pasireiškiantis abejojimas, problemų atsiradimas, nusivylimas – tai motyvai, silpninantys profesinį kryptingumą; tačiau atsiradusių poreikių patenkinimas, studijų kokybė, pedagoginės praktikos įtaka ir lūkesčių išsipildymas – motyvai, patvirtinantys profesinio kryptingumo sustiprėjimą.

## Išvados

1. LEU muzikos pedagogikos studentams renkantis profesiją didžiausios reikšmės turėjo pažintiniai motyvai: noras studijuoti muzikos dalyką, noras užsiimti mėgstama muzikine veikla ir noras įgyti daugiau muzikos pedagogikos profesijos žinių. Gana reikšmingi yra motyvai, susiję su profesiniu kryptingumu: muzikiniai gabumai ir gebėjimai, pomėgis dirbti su vaikais. Daugiau nei dviem trečdaliams tiriamųjų labai reikšmingas yra aukštojo mokslo siekimas. Mažiausiai reikšmingi motyvai yra kitų žmonių – draugų, tėvų, giminių, šeimos tradicijų – įtaka. Taip pat mažai reikšmingi kiti motyvai: LEU lengviau mokytis nei kitose mokyklose, neįstojimas į kitur, LEU muzikos studijų programos paklausa (populiarumas).

2. Kokybinė turinio analizė atskleidė, kad keičiasi išpūdis ir išgyvenimai profesijos atžvilgiu, kai tenka teoriją sieti su praktika; išryškėja motyvai, skatinantys tobulėti, geriau išmanyti pedagoginius dalykus; suvokiama, kad mokytojo darbas sietinas su kantrybe. Daugiau nei trečdalis tiriamųjų nurodė, kad noras tapti muzikos mokytoju yra pagrindinis motyvas, nesikeičiantis ir skatinantis studijuoti universitete; pakankamai svarbūs motyvai studijuojant muzikos mokytojo specialybę – pomėgis dirbti su vaikais (pedagoginės praktikos metu paaiškėjo, koks vaikų amžiaus tarpsnis labiau yra priimtinesnis, su kuriuo norėtų susieti savo ateitį) bei saviraiška. Tyrimo rezultatai taip pat parodė, kad yra studentų, pasižyminčių profesinio kryptingumo stoka, kuris siejamas su abejojimu, problemų atsiradimu bei nusivylimu.

3. Nustatytas studentų pasitenkinimas studijomis, pasireiškiantis profesinio kryptingumo sustiprėjimu studijų metu, kurį lemia studijų kokybė, lūkesčių išsipildymas, atsiradusių poreikių patenkinimas bei pedagoginės praktikos naudingumas. Būsiami muzikos mokytojai studijų metu atranda savo specialybės perspektyvumą, prasmę dirbti pedagoginį darbą; išreiškia save, bendraudami su vaikais ir įgyvendindami kūrybines idėjas. Jie pažymi, kad yra patenkinti studijų programa, dėstytojų kvalifikacija bei gebėjimu dėstyti savo dalyką.

## Literatūra

- Abramauskienė, J., Kirliauskienė, R. (2008). Suaugusiųjų mokymosi motyvacija. *Pedagogika*, t. 89, p. 58–63.
- Adamonienė, R. (2010). Studentų motyvacijos procesas ir jo kaitos galimybės. *Ugdymo psichologija*, Nr. 21, p. 49–55.
- Balčiūnaitė, F. (2006). Būsimų psichologijos mokytojų profesinio kryptingumo ypatumai. *Pedagogika*, t. 81, p. 24–29.
- Chan, K. W. (1998). The Role of Motives in the Professional Development of Student Teachers. *Education Today*, 48 (1), p. 2–8.
- Christie, A., Kruk, E. (1998). Choosing to become a social worker: motives, incentives, concerns and disincentives. *Social Work Education*, 17 (1), p. 21–34.
- Gedvilienė, G., Laužackas, R., Tūtlys V. (2010). *Mokytojų kvalifikacijos tobulinimo poreikiai*. Mokslo studija. Kaunas: VDU leidykla.
- Giedraitienė-Lileikienė, T. (1998). *Mano būsimoji profesija – mokytojas*. Kaunas: Spindulys.
- Gudelis, S. (1993). *Mokinių profesinio orientavimo psichologiniai klausimai*. Vilnius.
- Jovaiša, L. (1981). *Asmenybė ir profesija*. Kaunas: Šviesa.
- Jovaiša, L. (1999). *Profesinio konsultavimo psichologija*. Vilnius: Agora.
- Kirkpatrick, J. M., Mortimer, J. T. (2002). *Career choice and development from a sociological perspective*. San Francisco: Jossey-Bass a Wiley Company.
- Kontvainas, R. (2011). Geografijos studijų programos studentų rengimosi būsimai profesinei veiklai kai kurie ypatumai. *Pedagogika*, t. 101, p. 63–68.
- Kregždė, S. (1988). *Profesinio kryptingumo formavimosi psichologiniai pagrindai*. Kaunas: Šviesa.
- Lasauskienė, J. (2006). Būsimųjų muzikos mokytojų dalykinės kompetencijos plėtojimas taikant projektų metodą. *Pedagogika*, t. 81, p. 63–68.
- Laužackas, R. (1996). Svarbiausios profesinės edukologijos sąvokos. Vilnius: PHARE Lietuvos profesinio rengimo reformos programos koordinacinis centras.
- Leonavičius, J. (1996). Stojimo į aukštąją mokyklą faktorių ir motyvų kaita. *Socialiniai mokslai šiuolaikinei Lietuvai*. Kaunas: Šviesa.
- McPherson, G., O'Neill, S. (2010). Students' motivation to study music as compared to other school subjects: A comparison of eight countries. *Research Studies in Music Education*, 32 (2), p. 101–137.
- Paston, W., McMahan, M. (2006). *Career development and systems theory*. London: A New Relationship.
- Pukelis, K. (2003). Karjeros projektavimo gebėjimai žinių visuomenėje: nauji iššūkiai profesiniam konsultavimui ir karjeros planavimui. *Profesinis rengimas: tyrimai ir realijos*, Nr. 6, p. 76.
- Pukelis, K. (2004). *Mokytojų rengimo idealinio modelio parametrai*: monografija. Kaunas.
- Pukelis, K., Navickienė, L. (2006). Karjeros projektavimas: svarbi efektyvaus nacionalinės kvalifikacijų sistemos funkcionavimo sąlyga. *Profesinis rengimas: tyrimai ir realijos*, Nr. 12, p. 36–53.

- Rauduvaitė, A., Ramanauskienė, D. (2010). Būsimų muzikos mokytojų asmeninė karjera: profesijos pasirinkimas. *Pedagogika*, t. 99, p. 104–112.
- Rimšaitė, R., Ubrasienė, V. (2011). *Muzikos studijų krypties kompetencijos plėtotės metodika*. Vilnius: VU leidykla.
- Rodzevičiūtė, E. (2008). Pedagoogo profesijos pasirinkimo motyvacija ir jos kaita pedagoginių studijų metu. *Profesinis rengimas: tyrimai ir realijos*, Nr. 15, p. 74–85.
- Rupšienė, L. (1998). Pedagoginio profilio specialybių studentų mokymosi aukštojoje mokykloje motyvacija. *Pedagogika*, T. 37, p. 80–87.
- Schnare, B., MacIntyre, P. D., Doucette, J. (2012). Possible selves as a source of motivation for musicians. *Psychology of Music*, 40, p. 94–111.
- Sichivitsa, V. O. (2007). Influences of parents, teachers, peers and other factors on students' motivation in music. *Research Studies in Music Education*, 29, p. 55–68.
- Stojančiųjų į meno studijas stojamųjų egzaminų ir testų organizavimo tvarkos aprašas*. (2009). LAMA. Prieiga per internetą: <www.lamabpo.lt>.
- Šeščilienė, I. M. (1999). Pirmo kurso studentų mokymosi motyvų ypatumai. In: *Švietimo reforma ir mokytojų rengimas: ugdymo kaita ir šiuolaikinės pedagoginės technologijos*: VI tarptautinė mokslinė konferencija: mokslo darbai, I dalis. Vilnius, p. 208–211.
- Tavoras, V. (2007). Būsimojo muzikos mokytojo meninė individualybė: ugdymo galimybės ir ypatumai. *Pedagogika*, t. 85, p. 98–103.
- Whitbeck, D. A. (2000). Born to be a teacher: What am I doing in a college of education? *Journal of Research in Childhood Education*, 150.

---

## The motives to choose music teacher profession and its change during studies

Jolanta Abramauskienė<sup>1</sup>, Rasa Kirliauskienė<sup>2</sup>

<sup>1</sup> Lithuanian University of Educational Sciences, Faculty of Education, Department of Music, Studentų St. 39, LT-08106 Vilnius, Lithuania, e-mail: jolanta.abramauskiene@leu.lt

<sup>2</sup> Lithuanian University of Educational Sciences, Faculty of Education, Department of Music, Studentų St. 39, LT-08106 Vilnius, Lithuania, e-mail rasa.kirliauskiene@leu.lt

---

### Summary

Nowadays modern competitive labor market situation results the difficulties to adapt to the younger generation rather than the people with other age groups. People who are trying to employ are being asked much more requirements, that's why it's very important to highlight those motives, which are related to the choice of profession. Because of the motives, it depends every activity and it's success. Scientists note, that it is very important to know your motives, that you

can adjust and control them; because the intensity, direction of the activity and communication can be changed by changing the motives. In the research there were 115 Lithuanian University of Educational Sciences music pedagogy study program students.

Research aim – to examine Lithuanian University of Educational Sciences music pedagogy program selection of the motives and their alteration during the study year.

Research objective: to identify the students with music pedagogy bachelor study program selection for their profession motives; to reveal the change of students attitude towards their profession during studying year; find out students fulfillment of their studies and their willingness to work in the educational system.

Music pedagogical profession selection of the motives research showed students' professional orientation and the willingness to be the music teacher. The highest value had cognitive and personal motives. For more than two-thirds of patients it is very important to achieve higher education. The least significant motives are other people – friends, parents, relatives and family traditions – influence.

Revealed the change of the respondents' attitude towards their profession during the study year: the impression and experiences towards their profession changed after practice period; the perception, that the teacher profession is connected with patience, occurs; disclose the need to know pedagogical topics better; passion to work with children and self-expression. More than one-third of the respondent noted, that the need to be the music teacher is their main motive, which is not changing and stimulating to study in the university. However the research results showed that there are some students, who lack in professional purposefulness, which comes out in doubts, emergence of the problems and disappointment. Revealed that the strongest professional purposefulness is during the study years, which been influenced by quality of studies, expectation fulfillment, needs satisfaction and benefit of the practice.

Established the satisfaction of the studies: future music teachers during their studies finds perspective of their own subject, finds the meaning to do pedagogical work; self-realizing by communicating with children and by implementing their own creative ideas.

---

**Keywords:** *teacher training, profession, music teacher and motives.*

---

Įteikta / Received 2013-03-01  
Priimta / Accepted 2014-01-29